

De zending onder de volken der aarde.

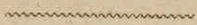
<https://hdl.handle.net/1874/354998>

gez

DE ZENDING

ONDER

DE VOLKEN DER AARDE.

III. AFRIKA.

2. ZUID-AFRIKA.

't Was eene in vele opzigten treurige beschouwing, waarmede wij de laatste maal ons bezig hielden, toen wij den blik sloegen op Afrika's Oostkust en wij bij zooveel nacht en donkerheid, als wij daar vonden, schier geen enkele lichtstraal ontdekten. Madagascar alleen vertoonde ons een gezegend, veel belovend arbeidsveld. Eene geheel andere beschouwing wacht ons, waar wij nu tot Zuid-Afrika ons wenden. Verstaat men onder dien naam de landen aan den zuidelijken uithoek van dit in een punt uitlopend werelddeel, in de hoogste mate verdienen deze onze aandacht en belangstelling. Schier in geen gedeelte der aarde wordt meer voor de uitbreiding van het Godsrijk gedaan dan daar. Door Duitsche, Noorweegsche, Fransche, Engelsche en Amerikaansche zendelingen

wordt er het Evangelie verkondigd en bij veel teleurstelling en tegenstand mogen deze toch ook rijke vrucht op hunnen arbeid aanschouwen. Zouden wij niet verlangen iets van die werkzaamheid en van die vrucht te vernemen? Reeds als christenen moeten wij dat en daarenboven hebben wij als Nederlandsche christenen, als leden en begunstigers van het Nederlandsch Zendinggenootschap op die landen eene bijzondere betrekking. Tweehonderd jaren stonden de zuidelijkste er van, in den omtrek van de Kaap de Goede Hoop, onder Nederlandsch gezag en behalve den man, die in 1797 een krachtig middel was tot oprigting van ons Zendinggenootschap, den merkwaardigen VAN DER KEMP, heeft dit genootschap in de eerste jaren van zijn bestaan vijftien zendingen naar Zuid-Afrika afgezonden. Thans is het aan Engeland onderworpen, maar Hollandsche zeden en gewoonten heerschen er nog op vele plaatsen en de Hollandsche taal wordt er door velen verstaan en gesproken. Zoo zijn het dan voor ons niet zoo ten eenemale vreemde landen, waarvan wij nu zullen hooren en gaarne wilt gij mij, hoop ik, volgen, waar ik u iets van die landen en zijne bewoners, ga verhalen, van hetgeen er gedaan is en gedaan wordt om het christendom er te brengen, van de moeilijkheden van dien arbeid en den tegenstand, dien dat werk

er ondervindt, maar ook van den zegen, die er reeds op gezien wordt.

Zuid-Afrika wordt behalve door de Europeanen en hunne afstammelingen door onderscheidene inlandsche volksstammen bewoond, die door sommigen tot twee, door anderen tot drie hoofdstammen gebragt worden. De laatste verdeeling volgende, dragen zij den naam van Hottentotten, Betsjuanen en Kaffers, van welke de eerste in het zuiden en westen, de laatste in het oosten, de andere tusschen deze beide in hunne woonplaats hebben. Allen te zamen zijn zij Heidenen, zeer onderscheiden echter in aard en karakter. De Hottentotten, waartoe ook de Boschjesmannen behooren, staan op den laagsten, de Kaffers op den hoogsten trap van beschaving en ontwikkeling, terwijl de Betsjuanen even als met hunne woonplaats zoo ook in dit opzigt tusschen beiden in staan. Van de eersten heeft men somwijlen wel eens getwijfeld of zij menschen waren en in vele landen van Europa zijn Hottentotten en Boschjesmannen schier een spreekwoord geworden als eene benaming aan zeer ruwe, onbeschaafde menschen gegeven. Zij zijn het dan ook bovenmate. Zij kenmerken zich door neiging tot dronkenschap en bovenal door luiheid en onbeschrijfelijke morsigheid. De Kaffer-

stammen daarentegen zijn een geheel ander slag van menschen, veel krachtiger en schooner, maar daarbij ook wilder en in hoogen graad aan ontucht en diefstal overgegeven, terwijl de tusschen hen en de Hottentotten inwonende Betsjuanen, zoo als ik zeide, ook in beschaving en ontwikkeling tusschen hen in staan. Zwakker en blooder zijn zij dan de Kaffers, maar krachtiger en werkzamer dan de Hottentotten. Wat huane godsdienst betreft, staan zij allen nagenoeg op denzelfden, dat is, een zeer lagen trap. Nauwelijks hebben zij enig denkbeeld van een hoogste Wezen, een woord althans hebben zij er niet voor. De zendeling MOFFAT, die in de taal der Betsjuanen den Bijbel overzette, gebruikte er het woord Morimo voor, dat is, de Opperste. Even als de negers van Midden-Afrika hebben zij grooten schrik voor booze geesten. Van het aanwenden van toovermiddelen, Fetischen, vindt men echter bij hen geen spoor, maar wel hebben zij talrijke tovenaars, onder welke vooral de regenmakers uitmunten, menschen, die voorgeven den in Zuid-Afrika vaak zoo vurig gewenschten regen te kunnen maken. Van een leven na dit leven hebben zij ook weinig of geen denkbeeld. De zendeling MOFFAT, zoo even u reeds genoemd, die vijftig jaren onder de Betsjuanen doorbragt, zegt daaromtrent: »ik heb bij vele stammen rondgereisd,

heb met vele andere, die tot de volken uit de binnenlanden behoorden, omgang gehad, maar ondanks al mijne nasporingen ten opzichte hunner kennis van goddelijke zaken vond ik bij hen nooit zelfs maar één lichtstraal, waaruit zij eenige voorstelling van een toekomstend leven zouden kunnen putten. Niets bleef voor hen over dan sombere, schrikkelijke vernietiging." 't Spreekt van zelf, dat zulk een volslagen gebrek aan kennis van God en van een volgend leven een hoogst treurigen invloed uitoefent op hun bestaan en wandel. Zoo vindt men bij deze volken niets van dien eerbied voor afgestorvenen, voor ouders, dien wij b. v. vroeger bij de Chinezen aantreffen. Bij de Kaffers is het eene gewoonte, dat de zoon, wanneer hij volwassen en sterk genoeg is, zijnen ouders alle bezittingen en goederen ontnemt en hen laat zien, hoe zij teregt komen. Zijn zij hem tot een last of worden zij ziek, dan is het gebruikelijk, dat hij zijnen ouden vader of moeder naar buiten in het veld draagt; daar zet hij een weinig water naast hem neder en den volgenden dag hebben de wolven en gieren hem verslonden. Daarover verwondert zich niemand, maar wel over den afschuw, dien de Europeaan er van heeft. Zoo is dan de godsdienstige, zedelijke en maatschappelijke toestand der inboorlingen van Zuid-Afrika wel diep treurig. Voordat ik u nu

verhaal van wat er gedaan is en gedaan wordt om uit dien toestand hen op te heffen, moet ik u spreken van de vele vreemdelingen, die er zich hebben nedergezet, van het bestuur, waaronder die volken daardoor voor een deel zijn gekomen en van den daardoor veroorzaakten eigenaardigen toestand dier landen. De Portugezen kwamen er het eerst in 1493, door hen werd de Kaap ontdekt, maar later in de zeventiende eeuw (1652) maakten de Hollanders er zich van meester en bleven dit tot vóór zeventig jaren. Hun bestuur en bovenal het gedrag van de daar zich vestigende kolonisten liet zeer veel te wenschen over; zij onderdrukten de inboorlingen, die zij of wegjoegen of tot slaven maakten en daarom was het voor dezen een zegen, dat de kolonie later in het begin van deze eeuw onder Engelsch bestuur kwam. Vooral werd de toestand der inboorlingen zeer verbeterd door een in 1827 genomen besluit van de Engelsche regeering, waarbij aan allen van wat kleur of oorsprong gelijkheid van rechten gegeven werd. Vele afstammelingen der oude kolonisten waren daarover zoo verstoord, dat zij uit de kolonie geweken en dieper 't land zijn ingetrokken. Zij hebben daar twee republieken gesticht: de Oranje-Vrijstaat en de Transvaalsche. Zij zijn daar bekend onder den naam van de boers, Hollandsche

boeren en zeker is het voor ons Nederlanders niet aangenaam om te hooren, dat zij het juist zijn, die het zendingswerk groote moeijelikheden in den weg legden. De door hen gestichte republieken liggen ten noorden van de Kaapkolonie. Deze zelf is het meest zuidelijke gedeelte van het land, terwijl nog hooger aan de Oostkust eene tweede kolonie van de Engelschen, Natal genaamd, ligt. In de Kaapkolonie zelve en ten noorden van deze wonen nu de Hottentotten, in Natal en ten zuiden en noorden daarvan aan de Oostkust de Kaffers, in de vrijstaten door de Hollandsche boeren gesticht en westelijk en oostelijk van deze de Betsjuanen. Het getal der inwoners is moeijelijk met juistheid op te geven. Voor eenigen tijd rekende men het 500,000, van welk 200,000 blanken zijn en onder de andere zijn er vele van gemengde afkomst. In bijna geen land ter wereld zijn menschen van zoo verschillenden landaard als hier. Hollandsche boeren, Fransche Hugenooten, Engelsche en Schotsche kolonisten, Duitsche werklieden, Mohamedaan-sche Maleiers, Oost-Indische koelies en Chinezen leven er onder de Hottentotten, Betsjuanen en Kaffers en wassen er te zamen tot een nog onbekend geheel, dat inmiddels door de christelijke kerk in haar meest onderscheiden vormen doorzuurd wordt. Vernemen wij nu, wat er door deze

vroeger gedaan is en ook in onzen tijd gedaan wordt, om er het christendom te brengen.

De eerste pogingen daartoe werden aangewend door de Hernhutters. Deze broederschap, uit leden van verschillende kerkgenootschappen door den graaf von ZINZENDORF tot ééne gemeente, gewoonlijk de broedergemeente genaamd, vereenigd, heeft zich van den aanvang af zeer ijverig betoond in de uitbreiding van het Evangelie. Toen zij nog geen zeshonderd leden telde, zond zij reeds twee zendingen uit en hoewel het nog altijd een betrekkelijk klein kerkgenootschap is, had het voor tien jaar op zes en twintig posten in de heidenwereld een getal van meer dan driehonderd zendingen, zoo mannen als vrouwen. Een lid dier gemeente, GEORGE SCHMIDT was in 1737 de eerste zending in Zuid-Afrika. Hij vestigde zich een eind oostwaarts van de Kaapstad onder de Hottentotten op een plaats Baviaanskloof geheeten, doch bleef er slechts 7 jaren. Nauwelijks toch had hij na een arbeid van 5 jaar vijf Hottentotten gedoopt of hij kreeg moeilijkheden met de predikanten in de Kaapstad, wier naijver daardoor werd opgewekt. Ook op andere wijs ondervond hij tegenstand; hij besloot daarop naar Amsterdam te reizen, gij herinnert u, de Kaap-kolonie was toen Hollandsch, maar daar werd zijn verzoek om terug te mogen

keeren afgeslagen. Vijftig jaren verlieden er voor dat een nieuwe poging gedaan werd. Eerst in 1792 gingen er weer zendelingen naar de Kaap, wederom drie Hernhutters. Zij vonden in Baviaans-kloof nog sporen van SCHMIDT'S werkzaamheid o. a. nog een oud vrouwtje door hem gedoopt. De Hottentotten ontvingen hen met veel vrengde. De naam der plaats werd door hen veranderd en zij gaven haar een anderen, zinrijken, veelbetekenden. Genadedal noemden zij haar, in de hoop, dat 's Heeren genade er op rusten zou. In ruime mate werd die hun geschonken. Genadedal is een gemeente van meer dan drie duizend zielen geworden en het licht daar ontstoken verspreidde zich wijder. Andere posten werden in de nabijheid daarvan opgerigt, ook door Hernhutters bezet, waarvan vooral ééne onze opmerkzaamheid verdient, als eene merkwaardige proeve met welk eene zelfverloochening en overgegevenheid aan de zaak des Heeren deze Hernhutters arbeiden. In die landstreek worden de menschen soms door een vreeselijke, afzigtelijke ziekte aangetast, de Lazarus-krankheid geheeten, die veel overeenkomst heeft met de melaatschheid, waarvan in het Nieuwe Testament zoo vaak melding wordt gemaakt. Vroeger onder de Hollandsche regeering werd er voor die ongelukkigen niets gedaan. Maar de

Engelschen trokken zich hunner aan en vereenigden hen in een oord, Hemel en Aarde gebeeten. Zoolang zij er waren was dit ook een zendingspost van de Hernbutters. In 1845 besloot de regeering uit voorzigtigheid en ook om hun zelfswil naar een eiland in de nabijheid van de Kaapstad gelegen, het Robbeneiland genaamd, hen over te brengen. Zij waren aanvankelijk met dien maatregel weinig tevreden en hun eerste vraag was: gaat onze leeraar mede? Hij ging mede en nog altijd arbeidt er een Hernhutter onder die naar ligchaam en ziel zoo diep ellendige menschen. Waarlijk! de Europesche christen, die zich soms niet ontziet laag op de zendelingen neer te zien en zonder eenige kennis vaak van hunne moeite en hun arbeid op dien arbeid smaalt, moest eens naar zulk eene plaats worden overgebracht om te zien, wat het geloof in Christus en de liefde tot Hem vermag. Hij zou er kunnen leeren over zichzelf zich te schamen en eerbied krijgen voor mannen, die wel niet volmaakt zijn, onder welke men soms ook onwaardigen aantreft, maar toch ook zoo velen, die door huune daden het toonen, dat zij hunne zielen hebben overgegeven voor den naam van den Heer Jezus.

Maar het wordt tijd, dat wij tot Zuid-Afrika wederkeeren. Waren de Hernhutters, zoo als wij

opmerkten, de eersten, die in 1792 den bijna vijftigjaren gestaakten arbeid hervatten, zij bleven niet lang de eenigen. Zeven jaren later kwamen er weer anderen, door het toen onlangs pas gestichte Londonsche genootschap uitgezonden, waaronder twee Nederlanders, VAN DER KEMP en KICHERER. Het is hier de plaats om met den eersten vroeger reeds genoemd wat nader u bekend te maken. Hij Rotterdammer van geboorte had eerst te Leiden voor doctor gestudeerd en was daarna ritmeester geworden. Voor zijn huwelijk leidde hij een buitensporig leven en zijn godsdienstige denkwijis was in volslagen ongeloof overgegaan. Dit duurde tot dat hij in 1791 door een treurig ongeluk eensklaps zijn vrouw en dochter verloor. Hij bevond zich met haar in een bootje op de Maas bij Rotterdam. Door een onvoorzien toeval sloeg het om, zijue vrouw en dochter verdronken en zelf werd hij te nauwernood gered. Van dien oogenblik vond hij nergens rust meer, tot dat hij eindelijk na hevigen strijd tot een hartelijk en levend geloof in Christus kwam. Beslist gaf hij aan Hem zich over en weldra werd het zijn lust dien Heer, die ook hem verlost had, in het moeilijik zendingwerk te dienen. Hoewel reeds vijftig jaar oud bood hij zich aan het Londonsche Zendeling-genootschap als zendeling aan en terwijl de onder-

handelingen daarover aanleiding gaven, dat in 1797 het Nederlandsche Zendinggenootschap, het eerste van dien aard op het vaste land van Europa gesticht werd, vertrok VAN DER KEMP in '98 met KICHERER, onzen eersten zending en twee Engelsche naar Zuid-Afrika. Hij bleef er arbeiden tot dat hij in 1811 er stierf. Nadat hij er eerst met veel moeilijkheden te worstelen had, het was in den tijd van den overgang der kolonie onder Engelsch bestuur, werd hem eindelijk vergund eene afzonderlijke kolonie te stichten. De kens van de plaats daartoe was echter aan de Hollandsche boeren, die de minst geschikte uitkozen, ten einde de Hottentotten te noodzaken, om bij gebrek aan het noodige onderhoud bij de boeren werk te gaan zoeken. Zoo werd Bethelsdorp gesticht, een plaats, die nu meer dan 600 inwoners telt, waar men thans net gebouwde huizen vindt, eene kerk en eene school en bij andere bewijzen van christelijk leven ook veel ijver voor de uitbreiding van het Godsrijk.

Tusschen de Kaapstad en Bethelsdorp ligt nog een ander merkwaardig, Pacaltsdorp geheeten. Het ontving zijn naam van den zending PACALT die er maar vijf jaren was van 1813 tot 1818, maar in dien korten tijd ongelooflijk veel deed, zoo dat het plaatsje, dat toen Hooge Kraal heette en waar slechts weinige ellendige hutten waren, weldra een

welvarend dorp werd met kerk en school en meer dan 700 inwoners.

Na den dood van VAN DER KEMP, die al droeg zijn werk niet die vrucht, die hij zelf er van gehoopt had, altijd eene merkwaardige verschijning in de zendingsgeschiedenis blijft, breidde deze in het Kaapland verder zich uit. Vooral heeft een zendeling PHILIP geheeten van 1818 af met grooten zegen er gewerkt. Reeds had hij, nog predikant in Engeland zijnde, twintig zendingen naar Zuid-Afrika afgezonden, toen hij in 1818 zelf als opziener over al de Londonsche zendingsposten daar te lande er henenging. 't Was voornamelijk door zijn toedoen, dat in 1827 door de Engelsche regeering het hoogst gewigtig besluit werd genomen, dat alle bewoners van het Kaapland voortaan gelijke regten zouden hebben en alle slavernij er werd afgeschaft. Sedert dien tijd heeft het christendom onder de Hottentotsche bevolking in de Kaapkolonie heerlijke vorderingen gemaakt. Maar ook daarbuiten breidde het zich uit: in het westen onder een Hottentottenstam, de Namaqua's geheeten, in het oosten onder de Kafferstammen, in het noorden onder de Betsjuanen. Veel te uitvoerig zou ik worden als ik dien arbeid in bijzonderheden u wilde beschrijven. Niet dan het voornaamste er van kan ik met een enkel woord

aanstippen. Moge het dezen en genen een middel zijn om uitvoeriger berigten omtrent het een of ander zendingsgebied met meer belangstelling en vrucht te doen lezen.

Onder de Namaqua's in het westen en noordwesten zijn Duitsche zendelingen werkzaam van het Rijnsche genootschap te Barmen gevestigd, onder wie bovenal een HUGO HAHN uitmunt. Toen zich daar eerst zendelingen wilden vestigen, hadden zij veel last van een opperhoofd, AFRIKANER geheeten (1), die vroeger bij een Hollandschen boer in dienst was geweest, maar na harde behandeling hem ontvlugt was. Hij had daarna eenigen aanhang zich weten te verwerven en verwoestte vaak de aangelegde zendingsposten, maar het behaagde Gode over deze en over Afrikaner zelveu zich te ontfermen. Een zending waagde het tot hem te gaan en God zegende zijn arbeid. AFRIKANER werd bekeerd en in 1816 gedoopt. Van dien tijd af had er bij hem eene algeheele omkeering plaats, zoo dat hij, die vroeger de schrik der bevolking was, thans de vreugde des lands werd en zelf ook begon te leeren en het Evangelie te verkondigen. Zoo als ik zeide, zijn thans daar aan de Westkust van Zuid-Afrika Rijnsche zendelingen gevestigd, wier werk-

(1) Zijne merkwaardige geschiedenis is uitvoerig beschreven in n°. 35 van de „Kleine Stukjes.”

zaamheid van jaar tot jaar er zich uitbreidt. Wel hebben zij er met vele moeilijkheden te kampen. Behalve van Europeanen, die om koper te graven er gekomen waren en die voor verre het meerendeel christenen alleen in naam waren, kwamen die over hen van een zoon van Afrikaner, Jonker genaamd, die meer dan eens hunne posten verwoestte. Na diens dood is er door toedoen inzonderheid van HUGO BAHN in September 1870 vrede gesloten tusschen de stammen, aan de Afrikaners onderworpen en een andere, die der Herero's en schijnt er thans voor de zendelingen en hunnen arbeid een beter tijd aan te breken.

Ten oosten en noordoosten van de Kaapkolonie onder de Kaffers arbeiden Engelsche, Duitsche, enkele Noorweegsche en vooral Amerikaansche zendelingen. Een krachtig, maar ook een zeer woest en wild volk zijn die Kaffers, die voor een deel in 't Engelsche Natal, voor een ander deel buiten die kolonie wonen. Voor eenige jaren (1856) werden vele van hun stammen door een valsch propheet er toe verleid al hun vee te slachten, waarvan hij het hun had beloofd dat het bij een algemeenen oordeelsdag, die aanstaande was, zou opstaan. Toen er ten gevolge daarvan groot gebrek en hongersnood kwam, zijn vele Kaffers in Natal gekomen, zodat binnen weinige jaren de inlandsche bevolking van

10.000 tot 120.000 steeg. Onder deze arbeiden nu zendelingen van onderscheiden volken van Europa, niet altijd helaas! in dien geest van broederlijke liefde en wederkeerige achting, die voor hun werk zoo wenschelijk zijn zou. Onder een gedeelte van hen in 't noorden hebben de zendingsofden van LUDWIG HARMS uit Hermansburg zich nedergezet en stichten er gedurig nieuwe posten. 't Was in 1866, dat weder twaalf nieuwe zendelingen daartoe er kwamen, die vooral door een inboorling DAVID genaamd met groote blijdschap werden ontvangen. Hij, die reeds voor eenige jaren gedoopt, zelf aan de teregtbrenging zijner landgenooten zich had laten gelegen liggen, was nu als buiten zich zelve van vreugde, toen hij zoo vele verkondigers der blijde boodschap tegelijk tot dat doel zag komen. Mogen zij en anderen er niet te vergeefs vaderland en vrienden voor hebben verlaten maar met rijke vrucht op dien door zoo vele arbeiders bebouwd grond werkzaam zijn.

Andere van die en wel van het Londonsche en Parijsche genootschap vinden wij onder de Betsjuanen, tusschen de Hottentotten en Kaffers inwonende. In 't begin dezer eenw regeerde over de meest zuidelijk gelegene van die stammen een koning met name MATIBE. Na eerst geweigerd te hebben, gaf hij in 1817 zijne toestemming tot vesti-

ging van zendelingen. En kwamen er, onder welke vooral de reeds genoemde MOFFAT uitmuntte, die nu reeds langer dan vijftig jaren er arbeidt en later een LIVINGSTONE, zijn schoonzoon zeer beroemd werd. Twaalf jaren lang tot in 1829 hadden zij met de onbeschaafdheid des volks, met de moeilijkheid van het aanleeren der taal en met vele rampen en gevaren te worstelen en zagen weinig vrucht op hunne pogingen. Toen doopten zij de eerste zes Betsjuanen en sedert dien tijd ontstond er onder dit volk in de nabijheid van Lataku, de plaats hunner vestiging en zelfs verder eene algemeene opwekking en verlangen naar onderrigt. Door MOFFAT werd de Bijbel in hunne taal overgezet. In dat zelfde jaar kwamen Fransche zendelingen van het genootschap te Parijs gevestigd hun te hulp. Later begaven deze zich meer zuidwaarts onder een stam der Betsjuanen, de Bassoetoe's genaamd, terwijl de Engelsche zendelingen hun werkring steeds meer noordwaarts uitbreidden. MOFFATS schoonzoon LIVINGSTONE reisde heinde en ver op plaatsen, waar geen Europeaan ooit geweest was; hij is de meest beroemde reiziger en ontdekker van Afrika's binnenlanden geworden. Later hield hij op zending te zijn in den engeren zin des woords: nog steeds is hij aan 't reizen en hoewel er reeds meer dan eens tijding gekomen

is, dat hij gestorven zou zijn, melden latere weer van zijn leven (1) en mag men van hem nog menig belangrijk berigt omtrent het tot dusverre nog zoo weinig bekende binnenland te gemoet zien. Ook andere van MOFFATS zonen en dochteren zijn ijverige arbeiders onder de Betsjuanen, onder wie van jaar tot jaar het koninkrijk Gods met gezegend gevolg wordt uitgebreid.

Maar ook met veel moeilijkheden hebben de zendingen er te worstelen. Wij hoorden er reeds iets van, maar nog meer bepaald wil ik er op wijzen, om dan ten slotte nog met een enkel woord van de vrucht der zending in Zuid-Afrika te spreken.

Overal waar het Godsrijk komt zal het tegenstand ontmoeten. Het is een woord van den Koning zelve er van: »Ik ben niet gekomen om vrede te brengen maar het zwaard!» en hoe meer ook in reeds gevestigde christengemeenten opwekking komt en belangstelling, des te meer zal zich ook bij anderen vijandschap en tegenstand openbaren. Toch zijn de moeilijkheden, die het te overwinnen heeft op verschillende plaatsen verschillend. In Zuid-Afrika ontstaan zij, behalve zoo als overal uit den algemeenen zondigen toestand der menschen, deels uit hunne bijzondere geaardheid, zoo als de Hottentotten door groote luiheid, de Kaffers door

(1) Zie de belangrijke mededeelingen in het Maandberigt van het Ned. Zend. Gen. 1873 n°. 3 en 4.

woestheid en wreedheid zich kenmerken, deels uit hunne eigenaardige zwerfende levenswijz vooral bij de stammen in het noorden en westen, die het aanleggen van vaste zendingsposten zoo moeilijk maakt. Maar er is daar nog meer. Ik heb reeds meermalen van de Hollandsche boeren melding gemaakt en gezegd, dat zoo inzonderheid de kolonisten heeten, die ontevreden over de Engelsche regering zijn uitgeweken en eigen republieken stichtten. Deze nu hebben zich vaak den zendingarbeid vijandig getoond en dien verstoord. Nu moge het waar zijn, dat zij daartoe ook gedreven werden omdat zij bevreesd waren niet zoo zeer voor christelijken als wel voor Engelschen invloed, waar is het ook, dat die boeren met groote minachting op de inlandsche bevolking nederzagen en ze nauwelijks voor menschen hielden. Voor sommigen hunner kerken zou het opschrift gestaan hebben: »honden en Hottentotten buiten" en toen Engeland aan die Hottentotten en andere inboorlingen in 1827 gelijke regten had gegeven, werden daardoor vooral vele boeren tot uitwijken gedrongen. De beide republieken, die zij stichtten, zijn in het land der Betsjuanen, en dezen hebben zij alzoo behandeld, dat zij, die toen door een Kaffer opperhoofd MOSELEKATSI verdrukt werden en hen daarom met vreugd zagen komen, later getuigden: MOSELEKATSI was gruwzaam

jegens zijne vijanden en zacht jegens de overwonnenen, maar de boeren vernietigen hunne vijanden en maken hunne vrienden tot slaven. Meer dan een zendingspost o. a. dien van Kolobeng, waar LIVINGSTONE toen was gevestigd, hebben zij verwoest en al de inlandsche kinderen, die zij er vonden, medegenomen. Ook de Fransche zendelingen onder de Bassoeto's hebben veel van hen moeten lijden en alleen door het afstaan van een groot deel van hun land hebben zij vrede met hen kunnen sluiten. Hun opperhoofd, MOSCHESCH, een edele, krachtige persoonlijkheid, wiens woorden en daden ook toen hij nog heiden was, vaak van edeler gezindheid getuigde dan die zijner vijanden, die christenen zich noemden, was diep daardoor nedergebogen en heeft dat ongeluk van zijn volk niet lang overleefd. Wel maakt het een treurigen indruk, als christenen alzoo in plaats van de zaak huns Heeren te bevorderen, die benadeelen en dit toch is het wel het zachtste oordeel, dat wij over vele van die Hollandsche boeren kunnen vellen, dat zij dit maar al te dikwijls hebben gedaan. God geve, dat er nu voor goed een einde mag zijn gekomen aan de verdrukkingen, die de inboorlingen van hen hebben te lijden en de broeders daar werkzaam voortaan in vrede het werk des vredes er kunnen werken.

Zoo kunnen zij het, die meer in 't zuiden, in

de Kaapkolonie zelve arbeiden en waar ik nu nog ten slotte iets van de vrucht van het zendingswerk in Zuid-Afrika ga mededeelen, kan ik u van die meest zuidelijke streken vooral berichten doen hooren, die verblijdend zijn. Op vele plaatsen, schrijft men van daar, gaat de zendelingarbeid meer en meer in den gewonen arbeid van herders en leeraars in gevestigde gemeenten over. Meer dan de helft van die onderhoudt hare eigen leeraren en draagt bovendien tot de zending bij. Men vindt daar alomme dorpen en steden met christelijke gemeenten ook uit de inboorlingen, waarvan velen ook in hunnen wandel toonen in waarheid christenen te zijn. In de meer noordelijke streken zijn nog vele heidenen, maar dat ook daar het Godsrijk meer en meer komt, blijkt uit de getuigenis van den u reeds bekenden MOPFAT, die 50 jaren er arbeidde. »Ik herinner mij,» schrijft hij »nog den tijd, dat ik dacht, als ik het beleven mogt, de heilige schrift in de taal der Betsjuanen overgezet en onder hen lieden te zien, in staat die te lezen en te waarderen, dan zou ik gaarne met den ouden SIMEON zeggen: »nu laat gij, Heer! uwen dienstknecht gaan in vrede.» De genade des Heeren heeft mij de vervulling van dien wensch doen zien. Er zijn gemeenten gesticht. Een groot aantal Betsjuanen is reeds ingegaan in de vele woningen van het huis

des Vaders, andere wandelen nog hier beneden met de zalige hoop des eeuwigen levens door JEZUS CHRISTUS. Duizende kunnen nu het boek der boeken in hunne moedertaal lezen. Voor aller oogen is nu openbaar hoe krachtig, in vergelijking met elken alleen menschelijken invloed, de magt des Evangelies is, om wilde volken tot een standpunt te verheffen, waarop zij de zegeningen der godsdienst, die met zekeren tred door de beschaving gevolgd wordt, weten te waardeeren. De met onze zending in verbindtenis staande Betsjuanen schijnen hun, die slechts knechten, om niet te zeggen slaven van de om het zielenheil hunner heidensche dienstboden weinig zich bekommerende boeren zijn, wel een eeuw vooruit."

Geeft hij ons van dit laatste juist geene bewijzen, ik kan er u een duidelijk, treffend geven wat van die inboorlingen worden kan, door iets u mede te deelen uit een schrijven van den zendeling TIVO SOGA, zelf een bekeerd Kaffer. Naar de Kaapstad gereisd om te zien of hij daar door verandering van lucht en geneeskundige hulp beterschap van een keelontgesteldheid vinden mogt, schrijft hij van daar o, a.:

»Ik woon hier bij H. G. MORGAN, den eenigen predikant van de Presbyteriaansche kerk in deze stad, die met zijne familie mij veel liefde bewijst. Het doet mij maar leed, dat ik hem van den last van

zijn arbeid niets kan afnemen door voor hem te prediken. Hoe zou ik er naar verlangen zijn invloedrijk gehoor ons zendingswerk aan de grenzen aan te bevelen; maar ik mag nog niet lang achtereen spreken. Ik gevoel bij mijne aankomst hier en sedert ik met christenen van onderscheiden benamingen in aanraking ben gekomen, die niets van ons 300 uren verwijderd arbeidsveld weten, dat mij hier eene schoone gelegenheid is gegeven om iets voor de zaak van CHRISTUS te doen." Na nu verhaald te hebben, hoe hij in kleine kringen daartoe nog gelegenheid vond, sluit hij zijn bericht met de woorden: *in de Kaapstad zelve en in hare omgeving heb ik voortreffelijke mannen van allerlei christelijken naam leeren kennen. Wel het best beviel mij een schoolmeester der Engelsche kerk, zoo innig en teeder was zijn christendom. Ik ben ook in een kostelijke gemeenschap getreden met de leeraars van onderscheiden kerken, die sedert 25 jaar om de veertien daag tot gemeenschappelijk gebed zich vereenigen. De eerste van die vergaderingen die ik bijwoonde, zal ik nooit vergeten; altijd is de herinnering aan die zalige ure mij bijgebleven. De leeraars van de Hollandsch gereformeerde, van de Presbyteriaansche, van de Wesleyaansche, van de Independenten en somwijlen ook der Engelsch-episcopaausche kerk komen hier broederlijk zamen. Men

zegt en ik geloof het ten volle dat onder hen de beste eensgezindheid heerscht."

Zoo schrijft een Kaffer, vroeger heiden. Zien wij er met dankbaarheid aan God uit, wat uit zulk een kan worden, wij trekken uit zijn woorden het besluit, dat de zendingsarbeid en ook die in de reeds gevestigde gemeenten in het aan arbeiders zoo rijke Zuid-Afrika dan zeker 't meest gezegend zal zijn, als die allen in liefde één, elkander helpen en ondersteunen. Ach! hoe menigmaal is het daar en ook onder ons anders. Zien wij voor onszelven maar toe, dat er in ons veel van dien geest der liefde zij, waaraan de Heer de zijnen wil gekend hebben. Dan toch zal de wereld gelooven, dat de Vader Hem gezonden heeft, als die in hem gelooven één zijn in Hem en één in Zijn Vader en zij liefde hebben onder elkander.

